

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування

Навчально-науковий інститут права
Кафедра конституційного права та галузевих дисциплін

08-04-04М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять та виконання самостійної роботи
з навчальної дисципліни
«Медіабезпека та інформаційне суспільство»
для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
за освітньо-професійною програмою
«Медіаправо та медіабезпека»
спеціальності Об1 «Журналістика»
денної та заочної форми навчання

Рекомендовано науково-
методичною радою з якості
ННІП
Протокол № 3 від 15.10.2024 р.

Рівне – 2024

Методичні вказівки до практичних занять та виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни «Медіабезпека та інформаційне суспільство» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Медіаправо та медіабезпека» спеціальності 061 «Журналістика» денної та заочної форми навчання. [Електронне видання] / Мітчук О. А., Прокопець В. Е. – Рівне : НУВГП, 2024. – 32 с.

Укладачі:

Мітчук О. А., професор, доктор наук із соціальних комунікацій, професор, професор кафедри інформаційного права та юридичної журналістики;

Прокопець В. Е., старший викладач кафедри інформаційного права та юридичної журналістики, начальник відділу зв'язків з громадськістю НУВГП.

Відповідальний за випуск: Мітчук О. А., д. н. соц. ком, в.о. завідувача кафедри інформаційного права та юридичної журналістики

Керівник групи забезпечення спеціальності 061 «Медіаправо та медіабезпека»
Мітчук О. А.

© О. А.Мітчук,
В. Е. Прокопець, 2024
© НУВГП, 2024

ЗМІСТ

Передмова	4
1. Опис навчальної дисципліни та її структура	6
1.1. Опис навчальної дисципліни	6
1.2. Тематика практичних занять	8
1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики	9
1.4. Критерії та шкала оцінювання	9
2. Плани практичних занять	19
3. Самостійна робота студентів	26
4. Індивідуальна робота студентів	28
Рекомендована література	29

ПЕРЕДМОВА

Методичні вказівки до практичних завдань та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Медіабезпека та інформаційне суспільство» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Медіаправо та медіабезпека» спеціальності 061 «Журналістика» денної та заочної форми навчання розроблено з урахуванням Закону України «Про вищу освіту», Положення про організацію освітнього процесу у Національному університеті водного господарства та природокористування, Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Національному університеті водного господарства та природокористування, змісту освітньо-професійної програми «Медіаправо та медіабезпека» спеціальності 061 «Журналістика».

Предметом курсу є сучасний інформаційний простір, в якому домінують цифрові медіа та інтернет, створює як можливості, так і виклики для суспільств у всьому світі. Оскільки інформація поширюється вільно і швидко, занепокоєння щодо медійного права та безпеки набуває першочергового значення. Легкість обміну інформацією в Інтернеті призвела до зростання викликів у сфері захисту інтелектуальної власності.

У сучасному світі, де інформація є найціннішим ресурсом, медіаграмотність стала невід'ємною частиною життя кожної людини. Постійний потік новин, соціальні мережі, різноманітні інформаційні платформи створюють складне інформаційне середовище, в якому легко загубитися. Саме тому вивчення дисципліни «Медіабезпека та інформаційне суспільство» є надзвичайно актуальним. Цей курс допоможе вам критично оцінювати інформацію, розпізнавати маніпуляції,

захищати свою особисту інформацію та безпечно користуватися цифровими технологіями.

Мета курсу - сформувати навички безпечної та ефективної взаємодії з інформаційним простором. Ви дізнаєтеся про основи медіаграмотності, навчитесь розрізняти достовірну інформацію від фейків, зрозумієте принципи роботи алгоритмів соціальних мереж та їх вплив на нашу поведінку. Крім того, ми розглянемо правові аспекти використання інформації, питання кібербезпеки та захисту персональних даних.

Знання, отримані в рамках цього курсу, будуть корисними для кожного з вас у повсякденному житті. Ви зможете захиститися від кібершахраїв, уникнути поширення дезінформації, будувати свою онлайн-ідентичність та ефективно використовувати цифрові інструменти для навчання та роботи. Цей курс допоможе вам стати активним і відповідальним громадянином інформаційного суспільства.

Методичні вказівки до практичних завдань та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Медіабезпека та інформаційне суспільство» розроблені з урахування змісту відповідної освітньої програми та робочої програми дисципліни «Медіабезпека та інформаційне суспільство».

Вказівки містять опис навчальної дисципліни, тематику практичних занять. Крім того для зручності студентів щодо розуміння можливостей здобуття позитивних оцінок описані контрольні заходи та засоби діагностики та показано критерії та шкала оцінювання. Окрема увага зосереджена на самостійній роботі та завданнях до неї. Методичні вказівки також містять список рекомендованої літератури.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ЇЇ СТРУКТУРА

1.1 Опис навчальної дисципліни

Мета дисципліни – «Медіабезпека та інформаційне суспільство»: з'ясувати специфіку функціонування медіа у системі інформаційного суспільства, сформувати поняттєвий апарат щодо співдіяльності журналіста і влади, журналіста і суспільства, редакції і держави у діалогічному нормативно-правовому розрізі професійної діяльності.

Завдання навчальної дисципліни – охарактеризувати суспільно-політичну парадигму щодо творення медіаконтенту внутрішньо- та зовнішньополітичного інформаційного простору; Визначити та схарактеризувати етапи перебігу інформації щодо нормативно-правового функціонування в контексті медіабезпеки та медіаправого супроводу; Ознайомитись із структурними характеристиками інформаційного суспільства щодо професійної специфіки творення національної та міжнародної інформаційної політики; Сформувати у здобувачів освіти теоретико-прикладні навички аналізу суспільно-інформаційного функціонування медій в контексті співдіяльності медіаправового та медіабезпечного інформаційного середовища.

Вивчення освітньої компоненти супроводжується набуттям таких компетентностей та результатів навчання:

Інтегральна

Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері журналістики.

Загальні

ЗК02. Здатність планувати час та управляти ним. ЗК05. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК07. Здатність розробляти проекти та

управляти ними.

Спеціальні

СК02. Здатність критично осмислювати проблеми у сфері журналістики та дотичні до них міждисциплінарні проблеми.

СК03. Здатність приймати ефективні рішення у сфері журналістики / медіаправа.

Опанувавши дисципліну «Медіабезпека та інформаційне суспільство» здобувачі освіти повинні володіти такими **результатами навчання**:

РН05. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології під час створення медіапродуктів.

РН12. Розробляти та реалізовувати інноваційні та дослідницькі проекти у сфері журналістики з урахуванням правових, соціальних, економічних та етичних аспектів.

РН14. Приймати рішення та розв'язувати професійні завдання з позицій соціальної відповідальності, верховенства права та дотримання законодавства.

За підсумками вивчення курсу формуються соціальні навички *soft skills*: здатність логічно обґрунтовувати свою позицію, здатність до навчання, знаходити вихід із складних ситуацій, ініціативність, вміння працювати в команді, комплексне рішення проблем, формування власної думки, вміння слухати та запитувати та інші.

1.2. Тематика практичних занять

№	Назва теми	К-сть годин, денна форма	К-сть годин, заочна форма
1	Функціональні характеристики національної інформаційної політики	2	1
2	Теоретико-прикладні характеристики суспільної та соціальної інформації	2	1
3	Державне адміністрування інформаційними ресурсами.	4	1
4	Інституційні характеристики функціонування інформаційного суспільства.	4	1
5	Нормативно-правові характеристики діяльності журналіста.	2	1
6	Робота журналіста у час воєнного стану та захист інформації.	4	1
7	Сучасний інформаційний простір та медіабезпека.	4	1
8	Міжнародні політично-комунікаційні, суспільно-комунікаційні характеристики інформаційного суспільства.	2	1
	Всього	24	8

1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики

Поточний контроль знань студентів з освітньої компоненти проводиться за такими формами:

- оцінювання активності та роботи здобувачів освіти на лекціях;
- усне опитування на практичних заняттях або підготовка, презентація і обговорення укладеного та проаналізованого прикладного матеріалу;
- виконання контрольних або тематичнотворчих робіт та тестових завдань;
- участь в обговоренні проблемних питань / дискусія;
- використовуючи отримані навички практико-орієнтованого навчання крізь аналіз конкретних ситуацій (Case-study) аналітичні доповіді;
- виконання поточних контрольних робіт за темами змістових модулів та тестових завдань.

1.4. Критерії та шкала оцінювання

Основними критеріями, що визначають ступінь компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів поточного контролю з навчальної дисципліни «Медіабезпека та інформаційне суспільство» є:

- дотримання зазначених дедлайнів виконання всіх видів навчально-професійної роботи, зазначених у робочій програмі навчальної дисципліни;
- аналіз теоретико-прикладної складової акумуляції знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- використання структурних характеристик тематичного діапазону, умов результативності медіа щодо пошуку, оброблення та аналізу інформації;
- використовувати основні поняття та принципи

теоретико-методологічних засади журналістської діяльності (мислення, аналіз, синтез);

- вміння застосовувати теоретико-прикладні знання у професійній діяльності;

- вміння використовувати теоретико-прикладні навички аналізу інформаційного простору України щодо особливостей функціонування медіаправового та медіабезпечного середовища.

Оцінювання результатів поточного контролю проводиться у розрахунку від 0 до 60 балів. Основними методами оцінювання є:

- аналіз усних відповідей;
- виконання практичних завдань.

Оцінювання виконання завдань здійснюється за такими критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленими до цілого числа):

0% - завдання не виконано;

40% - завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% - завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки несистемного характеру;

100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Контрольні заходи та засоби діагностики

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- оцінювання роботи студента на лекціях;
- опитування на практичних заняттях;
- опрацювання завдань для самостійної роботи;

- написання модульних контролів.

Порядок оцінювання програмних результатів навчання/результатів навчання

Вид занять	Бали	Форма контролю
Поточна складова оцінювання		
Змістовий модуль 1		
<p>Практичне заняття 1. Функціональні характеристики національної інформаційної політики. <i>Мета:</i> Охарактеризувати сучасну суспільно-політичну інформаційну систему. Використовуючи аналіз конкретних ситуацій представити моделі інформаційного суспільства та комунікаційно-правове середовище. Обґрунтувати значення медіабезпеки та медіаправа у інформаційній системі.</p>	5	<p>Форми проведення занять – практичне заняття Методи та технології навчання – комбіноване практичне заняття: доповіді, повідомлення, які переходять у розгорнуту дискусію в аудиторії. Форма контролю – підготовка презентації</p>
<p>Практичне заняття 2. Суспільно-комунікаційні складові інформаційного</p>	5	<p>Форми проведення занять – практичне заняття Методи та технології навчання – навчальна</p>

<p>простору України. Мета: Охарактеризувати нові періоди сучасного інформаційного суспільства. Використовуючи аналіз конкретних ситуацій проаналізувавши прикладну компоненту та проблеми функціонування медіабезпеки у сучасному інформаційному суспільстві.</p>		<p>дискусія, обговорення конкретних ситуацій (Case-study) Форма контролю – аналіз конкретних ситуацій (Case-study)</p>
<p>Практичне заняття 3. Державне адміністрування інформаційними ресурсами. Мета: Використовуючи аналіз конкретних ситуацій з'ясувати особливості державної політики у системі нормативного регулювання. Охарактеризувати розвиток інформаційних ресурсів у сучасній комунікаційно-політичній системі. Обґрунтувати</p>	<p>5</p>	<p>Форми проведення занять – практичне заняття Методи та технології навчання – демонстрація та обговорення Форма контролю – практичне заняття з виступами студентів</p>

<p>функціонування державної політика та інформаційне суспільство.</p>		
<p>Практичне заняття 4. Інституційні характеристики функціонування інформаційного суспільства. Мета: Використовуючи отримані навички практико-орієнтованого навчання крізь аналіз конкретних ситуацій (Case-study), здійснити на конкретному прикладі (вибір здобувачем освіти) аналіз сучасної державної політики та інформаційного права. Охарактеризувати суспільно-політичну комунікаційну практику та інформаційне суспільство щодо медіабезпеки. Використовуючи отримані навички практико-орієнтованого навчання крізь аналіз конкретних ситуацій (Case-study)</p>	<p>5</p>	<p>Форми проведення занять – практичне заняття Методи та технології навчання – демонстрація презентації Форма контролю – групове опитування студентів</p>

<p>продемонструвати: діяльність органів влади та регулювання медіадіяльності. Обґрунтувати захист прав та свобод журналіста у його професійній діяльності. Охарактеризувати прикладні характеристики застосування законодавства у інформаційному суспільстві.</p>		
<p>Практичне заняття 5. Нормативно-правові характеристики діяльності журналіста. <i>Мета:</i> Використовуючи аналіз конкретних ситуацій виконати практичний кейс та продемонструвати ситуацію «наклепу» у системі комунікаційно- інформаційної діяльності (джерело обирати самостійно і за на вибір студента). Охарактеризувати законодавчу базу</p>	5	<p>Форми проведення занять – практичне заняття Методи та технології навчання – демонстрація презентації та аналіз конкретних ситуацій Форма контролю – обговорення кейсів</p>

<p>супроводу медіадіяльності: Закон України «Про медіа» 2023 року (останні правки від 11.02.2024 року); Закон України «про авторське право та суміжні права» (2023 року) та діяльність журналіста щодо нормативно-правових ситуацій.</p>		
<p>Практичне заняття 6. Робота журналіста у час воєнного стану та захист інформації. <i>Мета:</i> Використовуючи аналіз конкретних ситуацій виконати практичний кейс та продемонструвати специфіку поширення інформації у час війни; професійну діяльність журналіста у час війни та авторські права. Охарактеризувати бази даних та інформаційна діяльність журналіста.</p>	5	<p>Форми проведення занять – практичне заняття Методи та технології навчання – демонстрація презентації та аналіз конкретних ситуацій Форма контролю – обговорення кейсів</p>
<p>Практичне заняття 7. Сучасний інформаційний простір та медіабезпека.</p>	5	<p>Форми проведення занять – практичне заняття Методи та технології навчання – демонстрація</p>

<p>Мета: Використовуючи отримані навички практико-орієнтованого навчання крізь аналіз конкретних ситуацій (Case-study) продемонструвати конкретні дії журналіста, коли відбувається втрата інформації. Обґрунтувати поняття «конфіденційність інформації та службова таємниця». Охарактеризувати комунікаційний супровід службової інформації. Обґрунтувати інформаційну політику та медіабезпеку; інформаційну безпеку та комунікаційно-правові аспекти журналістської діяльності. Використовуючи отримані навички практико-орієнтованого навчання крізь аналіз конкретних ситуацій (Case-study) продемонструвати функціонування</p>	<p>презентації та аналіз конкретних ситуацій Форма контролю — обговорення кейсів</p>
---	---

медіабезпеки людини як складову інформаційної безпеки.		
<p>Практичне заняття 8. Міжнародні політично-комунікаційні, суспільно-комунікаційні характеристики інформаційного суспільства. <i>Мета:</i> Використовуючи отримані навички практико-орієнтованого навчання крізь аналіз конкретних ситуацій (Case-study) продемонструвати: зовнішньо-політичну інформаційну складову функціонування медіа та безпеку інформаційної діяльності журналіста у медіасередовищі. Охарактеризувати медіабезпеку та комунікаційно-політичну діяльність журналіста.</p>	5	<p>Форми проведення занять – практичне заняття Методи та технології навчання – демонстрація презентації та аналіз конкретних ситуацій Форма контролю – обговорення кейсів</p>
Усього практичні заняття	40	
Індивідуальне науково-дослідне завдання	10	Наукова стаття, або тези або реферат.

Усього поточна складова оцінювання:	60	
<i>Підсумкова складова оцінювання</i>		
2.1 Модульний контроль №1	20	Тести
2.2 Модульний контроль №2	20	Тести
Усього підсумкова складова оцінювання:	40	
РАЗОМ	100	

Шкала оцінювання

Кількість набраних балів студентом	Оцінка за національною шкалою
90-100 балів	Відмінно
82-89 балів	Добре
74-81 балів	
64-73 балів	
60-63 балів	Задовільно
35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання
1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу

2. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ТЕМА 1. Функціональні характеристики національної інформаційної політики.

План

- 1.1. Сучасна суспільно-політична інформаційна система.
- 1.2. Моделі інформаційного суспільства та комунікаційно-правове середовище.
- 1.3. Медіабезпека та медіаправо у інформаційній системі.

Методичні рекомендації:

Проаналізуйте інформаційну політику певної країни за такими критеріями: визначення основних цілей та завдань; оцінка ефективності реалізації інформаційної політики, виявлення сильних і слабких сторін, формулювання рекомендацій щодо вдосконалення інформаційної політики.

Розробіть медіаплан для популяризації державної інформаційної політики, використовуючи: визначення цільової аудиторії, вибір оптимальних каналів комунікації, розробки ключових повідомлень, оцінка ефективності медіаплану.

Змодельуйте ситуації інформаційних воєн за такими характеристиками: аналіз типових сценаріїв інформаційних атак, розробка стратегії захисту від інформаційних загроз, оцінки рівня кібербезпеки країни.

Форми проведення занять – практичне заняття

Методи та технології навчання – комбіноване практичне заняття: доповіді, повідомлення, які переходять у розгорнуту дискусію в аудиторії. **Форма контролю** – підготовка презентації

ТЕМА 2. Суспільно-комунікаційні складові інформаційного простору України.

План.

- 2.1. Нові періоди сучасного інформаційного суспільства.
- 2.2. Проблеми функціонування медіабезпеки у сучасному інформаційному суспільстві.
- 2.3. Виклики сучасності щодо побудови національного інформаційного простору.

Методичні рекомендації:

Охарактеризувати поняття "інформаційний простір" та його основні характеристики. З'ясувати суспільно-комунікаційні складові інформаційного простору: медіа, соціальні мережі, блогосфера, державні органи, громадські організації. Визначити роль інформаційних технологій у формуванні інформаційного простору. Обґрунтувати вплив інформаційного шуму та маніпуляцій на суспільну свідомість. Провести аналіз одного з ключових гравців інформаційного простору України (медіа, соціальної мережі тощо). Скласти список основних проблем сучасного інформаційного простору України. Розробити пропозиції щодо покращення ситуації в інформаційному просторі.

Форми проведення занять – практичне заняття

Методи та технології навчання – навчальна дискусія, обговорення конкретних ситуацій (Case-study)

Форма контролю – аналіз конкретних ситуацій (Case-study)

ТЕМА 3. Державне адміністрування інформаційними ресурсами.

План.

- 3.1. Особливості державної політики у системі нормативного регулювання.
- 3.2. Розвиток інформаційних ресурсів у сучасній комунікаційно-політичній системі.
- 3.3. Державна політика та інформаційне суспільство.

Методичні рекомендації:

Охарактеризуйте основні поняття та визначення: інформаційний ресурс, управління інформацією, державна інформаційна політика. Визначте сучасні методи державного адміністрування інформаційними ресурсами (аналіз даних, візуалізація, машинне навчання тощо). Опишіть правові аспекти управління інформаційними ресурсами. Проаналізуйте конкретний кейс на тему: «Оцінка ефективності управління інформаційними ресурсами в певній державній установі або на рівні держави в цілому». Розробіть пропозицій щодо вдосконалення системи управління інформаційними ресурсами в конкретній сфері (наприклад, охорона здоров'я, освіта). Змодельуйте інформаційний процес за: створенням схеми або діаграми, що відображає рух інформації в організації.

Форми проведення занять – практичне заняття

Методи та технології навчання – демонстрація та обговорення

Форма контролю – практичне заняття з виступами студентів. Підготовка презентації на задану тему (наприклад, «Роль відкритих даних у державному управлінні»).

ТЕМА 4. Інституційні характеристики функціонування інформаційного суспільства.

План.

- 4.1. Сучасна державна політика та інформаційне право.
- 4.2. Суспільно-політична комунікаційна практика.
- 4.3. Інформаційне суспільство та медіабезпека.
- 4.4. Діяльність органів влади та регулювання медіадіяльності.
- 4.5. Захист прав та свобод журналіста у його професійній

діяльності .

4.6. Прикладні характеристики застосування законодавства у інформаційному суспільстві.

Методичні рекомендації:

Використовуючи отримані навички практико-орієнтованого навчання крізь аналіз конкретних ситуацій (Case-study), здійснити на конкретному прикладі (вибір здобувачем освіти) аналіз сучасної державної політики та інформаційного права. Охарактеризувати суспільно-політичну комунікаційну практику та інформаційне суспільство щодо медіабезпеки.

Використовуючи отримані навички практико-орієнтованого навчання крізь аналіз конкретних ситуацій (Case-study) продемонструвати: діяльність органів влади та регулювання медіадіяльності.

Обґрунтувати захист прав та свобод журналіста у його професійній діяльності. Охарактеризувати прикладні характеристики застосування законодавства у інформаційному суспільстві.

Форми проведення занять – практичне заняття

Методи та технології навчання – демонстрація презентації

Форма контролю – групове опитування студентів

ТЕМА 5. Нормативно-правові характеристики діяльності журналіста.

План

5.1. Поняття «наклеп» у системі комунікаційно-інформаційної діяльності.

5.2. Законодавча база супроводу медіадіяльності: Закон України «Про медіа» 2023 року (останні правки від 11.02.2024 року); Закон України «про авторське право та суміжні права» (2023 року).

5.3. Діяльність журналіста та нормативно-правові характеристики.

5.4. Інформаційна політика та медіабезпека.

5.5. Інформаційна безпека та комунікаційно-правові аспекти журналістської діяльності.

5.6. Медіабезпека людини – складова інформаційної безпеки.

Методичні рекомендації:

Охарактеризуйте тероткий огляд основних нормативно-правових актів, що регулюють діяльність журналістів в Україні. Проаналізуйте ключові поняття: свобода слова, цензура, конфіденційність джерел інформації, честь і гідність особи тощо. Використовуючи аналіз конкретних ситуацій виконати практичний кейс та продемонструвати ситуацію «наклепу» у системі комунікаційно-інформаційної діяльності (джерело обирати самостійно і за на вибір студента). Охарактеризувати законодавчу базу супроводу медіадіяльності: Закон України «Про медіа» 2023 року (останні правки від 11.02.2024 року); Закон України «про авторське право та суміжні права» (2023 року) та діяльність журналіста щодо нормативно-правових ситуацій.

Розберіть моделюючи ситуацію наведені приклади:

Кейс 1: Журналіст опублікував статтю, в якій звинуватив політика у корупції. Політик подав до суду позов про захист честі, гідності та ділової репутації. Чи має політик право на захист у суді? Які докази повинен надати журналіст для обґрунтування своїх звинувачень?

Кейс 2: Під час протестів журналіст був затриманий правоохоронцями і його техніку було конфісковано. Які права журналіста були порушені? Які дії повинен вжити журналіст у такій ситуації?

Кейс 3: Журналіст отримав інформацію від анонімного джерела про злочин. Чи зобов'язаний журналіст розкрити джерело інформації правоохоронним органам? Які є винятки з цього правила?

Форми проведення занять – практичне заняття

Методи та технології навчання – демонстрація презентації та аналіз конкретних ситуацій

Форма контролю – обговорення кейсів

ТЕМА 6. Робота журналіста у час воєнного стану та захист інформації.

План

6.1. Специфіка поширення інформації у час війни.

6.2. Професійна діяльність журналіста у час війни та авторські права.

6.3. Бази даних та інформаційна діяльність журналіста.

Методичні рекомендації:

Використовуючи аналіз конкретних ситуацій виконати практичний кейс та продемонструвати специфіку поширення інформації у час війни; професійну діяльність журналіста у час війни та авторські права. Охарактеризувати бази даних та інформаційна діяльність журналіста. Що таке воєнний стан, його особливості. Визначте правовий статус журналіста в умовах війни. З'ясуйте етичні аспекти роботи журналіста в зоні бойових дій. Опишіть види загроз для журналістів (фізичні, психологічні, інформаційні). Які етичні дилеми виникають перед журналістом у зоні бойових дій? Наведіть приклади як захистити себе від фізичної небезпеки для журналіста?

Форми проведення занять – практичне заняття

Методи та технології навчання – демонстрація презентації та аналіз конкретних ситуацій

Форма контролю – обговорення кейсів

ТЕМА 7. Сучасний інформаційний простір та медіабезпека.

План.

7.1. Втрата інформації та дії журналіста.

7.2. Конфіденційність інформації та службова таємниця.

7.3. Службова інформація та її комунікаційний супровід.

Методичні рекомендації:

Використовуючи отримані навички практико-орієнтованого навчання крізь аналіз конкретних ситуацій (Case-study) продемонструвати конкретні дії журналіста, коли відбувається втрата інформації. Обґрунтувати поняття «конфіденційність інформації та службова таємниця».

Охарактеризувати комунікаційний супровід службової інформації.

Обґрунтувати інформаційну політику та медіабезпеку; інформаційну безпеку та комунікаційно-правові аспекти журналістської діяльності.

Використовуючи отримані навички практико-орієнтованого навчання крізь аналіз конкретних ситуацій (Case-study) продемонструвати функціонування медіабезпеки людини як складову інформаційної безпеки.

Форми проведення занять – практичне заняття

Методи та технології навчання – демонстрація презентації та аналіз конкретних ситуацій

Форма контролю – обговорення кейсів

ТЕМА 8. Міжнародні політично-комунікаційні, суспільно-комунікаційні характеристики інформаційного суспільства.

План.

8.1. Зовнішньо-політична інформаційна складова

функціонування медіа.

8.2. Безпека інформаційної діяльності у медіасередовищі.

8.3. Медіабезпека та комунікаційно-політична діяльність журналіста.

Методичні рекомендації:

Використовуючи отримані навички практико-орієнтованого навчання крізь аналіз конкретних ситуацій (Case-study) продемонструвати: зовнішньо-політичну інформаційну складову функціонування медіа та безпеку інформаційної діяльності журналіста у медіасередовищі. Охарактеризувати медіабезпеку та комунікаційно-політичну діяльність журналіста.

Форми проведення занять – практичне заняття

Методи та технології навчання – демонстрація презентації та аналіз конкретних ситуацій

Форма контролю – обговорення кейсів

3. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота – невід’ємна частина навчання журналістів, яка дозволяє закріпити теоретичні знання та розвинути практичні навички. Вона є основою для формування професійної компетентності майбутніх журналістів.

Письмові роботи:

Реферати: Систематизація теоретичного матеріалу з обраної теми, пошук та аналіз наукових джерел.

Есе: Висловлення власних думок та поглядів на актуальні проблеми журналістики, розвиток аналітичних здібностей.

Аналітичні статті: Глибокий аналіз конкретної події, явища або процесу в межах обраної тематики.

Новинні матеріали: Написання новинних повідомлень, репортажів, інтерв’ю за заданою тематикою.

Журналістські розслідування: Самостійний збір інформації, проведення інтерв'ю, аналіз даних з метою виявлення та висвітлення важливих суспільних проблем.

- *Практичні завдання:*

Проведення інтерв'ю: Розробка питань, проведення інтерв'ю з різними категоріями респондентів, аналіз отриманої інформації.

Створення журналістських матеріалів для різних медіа: Написання матеріалів для газет, журналів, телебачення, радіо, інтернет-видань.

Ведення блогу: Регулярне оновлення блогу на актуальні теми, залучення аудиторії.

Зйомка відеоматеріалів: Планування та проведення відеозйомки, монтаж відеороликів.

Створення фоторепортажів: Вибір цікавих сюжетів, фотографування, обробка фотографій.

- *Проекти:*

Створення журналістського проекту: Розробка концепції, планування, реалізація та презентація проекту.

Участь у студентських медіа: Редагування студентських газет, журналів, радіопрограм, телевізійних програм.

Організація журналістських заходів: Конференції, круглі столи, прес-конференції.

- *Інші форми:*

Підготовка презентацій: Візуалізація результатів самостійної роботи.

Участь у наукових конференціях: Представлення результатів досліджень.

4. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне науково-дослідне завдання	20	Наукова стаття, або тези або реферат.
---	----	---------------------------------------

Написання реферату

Індивідуальне завдання передбачає написання наукової статті, або тези або реферату щодо тематики медіабезпеки та інформаційного суспільства та передбачає дослідження основних питань програмного матеріалу.

Усі реферати/тези/статті повинні відповідати єдиним вимогам <https://peremena.com.ua/uk/titul-uk/vimogi-do-referatu-v-ukrayini/>.

Перелік тем для рефератів

1. Загальні аспекти медіабезпеки
2. Медіабезпека: поняття, сутність та актуальність у XXI столітті.
3. Інформаційна гігієна як запорука медіабезпеки.
4. Психологічні аспекти впливу медіа на особистість.
5. Медіаграмотність як інструмент захисту від маніпуляцій.
6. Правові аспекти медіабезпеки в Україні та світі.
7. Роль держави в забезпеченні медіабезпеки громадян.
8. Медіабезпека дітей та молоді
9. Особливості сприйняття інформації дітьми та підлітками.
10. Ризики, пов'язані з використанням інтернету дітьми.
11. Кібербулінг: причини, наслідки та профілактика.
12. Сексуальна експлуатація дітей в мережі Інтернет.
13. Роль батьків і педагогів у забезпеченні медіабезпеки дітей.
14. Медіабезпека в інформаційному просторі
15. Дезінформація та фейкові новини: методи розповсюдження та протидії.

16. Маніпулятивні технології в медіапросторі.
17. Громадська думка та медіа: взаємозв'язок та вплив.
18. Інформаційні війни: сучасні виклики та загрози.
19. Кібербезпека: захист інформаційних систем та даних.
20. Медіабезпека та соціальні мережі
21. Соціальні мережі як інструмент комунікації та маніпуляції.
22. Приватність в епоху соціальних мереж.
23. Онлайн-аддикція: причини та наслідки.
24. Хейт-спіч і толерантність в інтернеті.
25. Спеціальні теми
26. Медіабезпека журналістів.
27. Медіабезпека в умовах конфлікту.
28. Медіабезпека національної безпеки.
29. Етичні аспекти використання медіа.
30. Майбутнє медіабезпеки: нові виклики та можливості.

Перелік тем може мінятися з урахуванням актуальної проблематики у сфері .

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Башук А. І. Інформаційна політика : навч. посіб. Ч.1. К. : Вид-во ДЖ КНУ ім. Т. Шевченка, 2007. 90 с.
2. Головка О. М. Медіабезпека людини: засади інформаційно-правової політики : монографія. Київ : Видавничий дім «АртЕк». 2019. 168 с.
3. Данильян О., Дзьобань О. Інформаційне суспільство: амбівалентність динаміки розвитку. *Acta De Historia & Politica: Saeculum XXI*. 2020. № 1. С. 39–49. URL: <https://ahpsxxi.org/index.php/journal/article/view/8>
4. Діпфейк та дезінформація : практ. посіб. / Агнешка М. Вальорска ; пер. з нім. В. Олійника. Київ : Академія

- української преси ; Центр Вільної Преси, 2020. 36 с.
5. Дубас О. Інформаційний розвиток сучасної України у світовому контексті. К. : Генеза, 2014. 208 с.
  6. Журналісти на війні. Документальні дослідження, хронікальний літопис, аналітика. Харків : Фоліо, 2022.
  7. Зражевська Н. Теорія медій та суспільства. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2022. 192 с.
  8. Карпенко В. О. Інформаційна політика та безпека : підручник. К. : Нора-Друк, 2006. 320 с.
  9. Куляс І., Головенко Р., Земляна І. ЗМІ та вибори Саморегуляція, безпека, закони / За заг. ред. Н. Лігачової-Чернолуцької, О. Романюк, Київ, 2018. 100 с.
  10. Мітчук О., Горбенко Г. Сучасне інформаційне суспільство та новий період журналістики. *Образ*. 2024. Вип. 1 (44). С. 150–157. DOI: [https://doi.org/10.21272/Obraz.2024.1\(44\)-150-157](https://doi.org/10.21272/Obraz.2024.1(44)-150-157)
  11. Мітчук О., Крупський І. Інформаційно-комунікаційна діяльність: контентні та аудиторні характеристики. *Образ*. 2023. Вип. 1 (41). С. 46–54. DOI: [https://doi.org/10.21272/Obraz.2023.1\(41\)-46-54](https://doi.org/10.21272/Obraz.2023.1(41)-46-54)
  12. Посібник з безпеки для журналістів. Посібник для репортерів у небезпечних зонах. Київ : НСЖУ, 2022. 151 с.

Допоміжна література:

13. Andrii Borovyk, Olha Mitcuk, Vitalii Demianchuk, Viktoria Zoliak, Roman Paziuk. *The legal aspects of the activities of journalists and media professionals related to human rights protection* Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues. Vol: 23, Issue 2, 2020. 1544-0044-23-2-470.
14. Головко О. М. Право людини на безпечне інформаційне середовище в контексті природних прав людини. *Правова інформатика*. 2014. № 4 (44). С. 79–85.
15. Кормич Б. А. Інформаційна безпека: організаційно-правові основи. К., 2004.

16. Мей Кр. Інформаційне суспільство. Скептичний погляд / пер. з англ. К. : «К.І.С.», 2004. 220 с.
17. Мітчук О., Гайдур Н. Особливості взаємодії факторів соціокомунікаційної діяльності. *Образ*. 2021. Вип. 3 (37). С. 17–26.
18. Мітчук О., Горбенко Г., Погребняк І., Конструювання новинної реальності в масмедіа. *Держава і регіони: Науково-виробничий рецензований журнал. Серія: Соціальні комунікації*. 2022. №.3 (51). С. 46–52. DOI 10.32840/cru2219-8741/2022.3(51).6.
19. Мітчук О. А. Права людини і професійні права журналістів, медіа працівників. *Актуальні питання соціальних комунікацій*, 2018. Вип. 4. С. 35–40.
20. Мітчук О. А. Характеристика особливостей новочасних соціальних комунікацій в Україні. *Українська періодика: історія і сучасність* : зб. наук. праць. Вип. 13. Львів. наук. біб-ка ім. В. Стефаника. 2018. С. 118–122.
21. Мітчук, О. Спеціалізовані поля журналістики у контексті політико-філософських концептів. *Образ*. 2021. Вип. 1 (35). С. 50–59. DOI: [https://doi.org/10.21272/Obraz.2021.1\(35\)-50-59](https://doi.org/10.21272/Obraz.2021.1(35)-50-59)
22. Почепцов Г. Г., Чукут С. А. Інформаційна політика : навч. посіб. К. : Знання, 2006. 663 с.
23. Почепцов Г. Г. Інформаційні війни. М. : ВЦ Гарант, 2008. 453 с.
24. Україна: інформація і свобода слова: збірник законодавчих актів, нормативних документів та статей фахівців / упоряд. А. М. Задворний. К. : Молодь, 1997. 832 с.
25. Харченко Л., Ліпка В., Логінов О. Інформаційна безпека України: Глосарій / За заг. ред д. юрид. н., проф. Р. Калюжного. К. : Текст, 2004. 136 с.

Інформаційні ресурси

Національна спілка журналістів України. URL:

<https://nsju.org/>

Закон України «Про Медіа». URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>

Закон України «Про реформування державних і комунальних друкованих медіа». URL:

<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/917-19>

Закон України «Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналіста».

URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/540/97-%D0%B2%D1%80>

Закон України «Про державну таємницю». URL:

<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3855-12>

Закон України «Про доступ до публічної інформації». URL:

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>

Закон України «Про інформацію». URL:

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>

Закон України «Про авторське право і суміжні права».

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>